

REGU § 105 Avsiktsförklaring Elflyg Gotland

Ärendenummer: RS 2024/1119

Regionalt utvecklingsutskotts förslag till regionstyrelsen

- Regionstyrelsen beslutar att Region Gotland ska teckna en avsiktsförklaring om fördjupat samarbete med företaget Vaeridion. Avsiktsförklaringen ska vara en direktöversättning till engelska av den avsiktsförklaring som tidigare tecknats med Elfly och Heart Aerospace, förutom ett beskrivande stycke som föreslås tas bort.
- Regionstyrelsen uppdrar åt regiondirektören och regionstyrelsens ordförande att underteckna avsiktsförklaringen för Region Gotlands räkning.

Sammanfattning

I genomförandeprogram för klimat, miljö och energi 2022–2027, fastställd av regionfullmäktige 2022-06-20, § 103, finns målet att minst en operatör flyger kommersiellt med elflyg till och från Gotland. En grundförutsättning för tillskapande av en kommersiell elflygslinje på Visby Airport är att det ska finnas flygplan. För att försöka påverka utfallet och säkra att det kommer att finnas flygplan i Östersjöområdet har Region Gotland valt att teckna avsiktsförklaringar om fördjupat samarbete med elflygstillverkarna Elfly AS och Heart Aerospace (regionstyrelsen 2024-05-30, § 185).

Att teckna avsiktsförklaringar med elflygplanstillverkare bedöms rymmas inom den kommunala kompetensen. Det finns inga juridiska hinder att teckna denna typ av avsiktsförklaringar om Region Gotland gör det med alla aktörer som är intresserade. Region Gotland har en upparbetad kontakt med det tyska elflygstillverkaren Vaeridion. De var på plats både under fjolårets konferens om hållbart flyg som Region Gotland är en av medarrangörerna till (Flight Plan) och på Almedalsveckan. Vaeridion vill teckna en likalydande avsiktsförklaring med Region Gotland, men översatt till engelska då de inte verkar inom de nordiska språken. Avsiktsförklaringen i såväl svensk som engelsk översättning biläggs ärendet.

Avsiktsförklaringen utlöser inte någon betalning eller åtagande om framtida betalning och gäller fram till 2027-12-31. Avsiktsförklaring är inte bindande och förpliktigar inte någon part att ingå några efterföljande avtal. Avsiktsförklaringen är snarare en signal om en gemensam viljeinriktning. Mot den bakgrunden bedömer regionstyrelseförvaltningen riskerna med att översätta dokumentet till engelska och underteckna en engelsk version som små.

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att det vore i linje med Region Gotlands ambition att verka för en kommersiell elflygslinje att teckna en likalydande

avsiktsförklaring med Vaeridion som tidigare gjorts med Elfly och Heart Aerospace.

Bedömning

I genomförandeprogram för klimat, miljö och energi 2022–2027, fastställd av regionfullmäktige 2022-06-20, § 103, finns målet att minst en operatör flyger kommersiellt med elflyg till och från Gotland. En kommersiell elflygslinje till och från Gotland kan i sin tur bidra till att uppnå följande mål i genomförandeprogram för klimat, miljö och energi respektive genomförandeprogram för näringslivets förutsättningar och innovation, fastställd av regionfullmäktige 2022-06-20, § 102:

- Växthusgasutsläppen från transporter på Gotland har minskat med minst 70 procent jämfört med 2010 års nivå.
- Gotlands attraktionskraft är stärkt.

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att det är i linje med Region Gotlands ambition att verka för en kommersiell elflygslinje att teckna avsiktsförklaring med Vaeridion, på samma sätt som tidigare skett med Heart Aerospace respektive Elfly. Att teckna denna typ av avsiktsförklaringar bedöms inte ligga inom Region Gotlands kärnområde och därför bedöms det som möjligt att underteckna en engelsk översättning av dokumentet. Avsiktsförklaringen utlöser inte någon betalning eller åtagande om framtida betalning. Avsiktsförklaring är inte bindande och förpliktigar inte någon part att ingå några efterföljande avtal. Mot den bakgrunden bedömer regionstyrelseförvaltningen riskerna med att översätta dokumentet till engelska och underteckna en engelsk version som små.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/rättsligt perspektiv

Bedömningen är att teckna avsiktsförklaringar med elflygplanstillverkare i syfte att samverka för utvecklingen av hållbart flyg till och från Gotland skulle rymmas inom den kommunala kompetensen. Det finns inga juridiska hinder att teckna denna typ av avtal om Region Gotland gör det med alla aktörer som är intresserade. Det finns en försvårande aspekt i att avsiktsförklaringen behöver översättas till engelska. I språklagen (2009:600) anges bl.a. att det allmänna har ett särskilt ansvar för att svenskan används och utvecklas (6 §) och att språket i domstolar, förvaltningsmyndigheter och andra organ som fullgör uppgifter i offentlig verksamhet är svenska (10 §).

I förarbetena (prop. 2008/09:153 s. 29) till 10 § uttalas att "[i]nnebörden av den föreslagna bestämmelsen är alltså att de offentliga organen arbetar på svenska, skriftligt såväl som muntligt. Bestämmelsen uttrycker den regel som, fastän inte lagfäst, sedan lång tid tillbaka gäller i Sverige. Kärnområdet för huvudregeln är språkanvändningen i sådana förfaranden och allmänna

handlingar som är av särskilt stor betydelse inom den offentliga verksamheten, såsom den politiska beslutsprocessen, domstolsförhandlingar, domar, protokoll, beslut, föreskrifter, verksamhetsberättelser och andra dokument av liknande karaktär. De behov av framställningar på andra språk som kan finnas här får tillgodoses genom översättning från de svenska originalen.”

Regionen och dess företrädare har således skyldigheter att använda svenska i sin verksamhet för att bl.a. möjliggöra insyn i verksamheten (offentlighetsprincipen).

Utanför kärnområdet finns inget absolut förbud för regionen att ingå ”avtal” avfattade på annat språk än svenska. Det är dock förenat med risker, eftersom man inte sällan överskattar sin förmåga på det andra språket. Man vet inte riktigt den korrekta terminologin eller hur innebörden skulle tolkas av en domstol i det andra språkets land.

2. Ekonomiskt perspektiv

Bedömningen är att teckna avsiktsförklaringar om fördjupat samarbete inte skulle förbinda Region Gotland till några ekonomiska transaktioner och att åtagandet i arbetstid skulle vara hanterbart inom ordinarie verksamhet.

3. Barnperspektiv

Bedömningen är att det ur ett barnperspektiv är viktigt att hitta nya vägar att arbeta för klimatvänliga transportlösningar. Arbetet för en hållbar tillgänglighet till och från Gotland är en viktig framtidsfråga.

4. Jämställdhetsperspektiv

Ej aktuellt

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Bedömningen är att elflyg både skulle kunna bidra till att knyta ihop Gotland med fastlandet.

6. Klimat och miljöperspektiv

Bedömningen är att elflyget är en intressant lösning ur ett klimatperspektiv för Gotland som är beroende av flyget.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Maja-Malin Ekelöf, strateg, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Avsiktsförklaring – Elflyg. Sv-Eng.

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-10-07